

УДК 342.951:37.014.5

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2025.15>**І. В. Магдаліна***orcid.org/0000-0002-1550-9083**кандидат технічних наук, доцент,**перший проректор**Дніпровського державного університету внутрішніх справ*

ГЕНЕЗА ТА СТАН АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Дослідження освітньої функції держави здійснювалось у межах багатьох галузей та підгалузей сучасної науки, зокрема – педагогіки, соціології, державного управління та публічного адміністрування, адміністративного права. Нижче на виконання задач дослідження в межах даного підрозділу роботи ми проаналізуємо найбільш суттєві та актуальні теорії формування, функціонування та розвитку освіти з огляду на людиноцентристську модель побудови державної влади, яка активно впроваджується в Україні і є типовою для більшості прогресивних країн світу і Європи зокрема, формулу якої з огляду на освіту можна сформулювати так – «забезпечення доступу до якісної освіти в державі є обов'язком держави та відповідної системи органів публічної влади, а громадяни мають мати доступ до якісної освіти і здобувши її реалізовувати свої конституційні права на якісні умови життя та спрямовувати свою діяльність на розвиток держави».

За останнє десятиріччя в Україні було значно оновлено законодавство у сфері освіти, прийнято нові закони, зокрема Закон «Про фахову передвищу освіту» 6 червня 2019 року № 2745-VIII [1], Закон «Про повну загальну середню освіту» 16 січня 2020 року № 463-IX [2], який відмінив Закон України «Про загальну середню освіту» (1999 року), Закон «Про дошкільну освіту» від 6 червня 2024 року № 3788-IX [3], який відмінив Закон «Про дошкільну освіту» (2001 року), Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 6 листопада 2015 року № 848-VIII [4], який відмінив Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» (1992 року); оновлено діючі закони, зокрема Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII [5], Закон «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII [6] та ін. Оновлення освітнього законодавства суттєво розширило перелік форм здобуття освіти, а тому розробка теоретико-правових засад регулювання очної, заочної, дистанційної, мережевої, екстернатної, сімейної та дуальної форм здобуття освіти також буде, безумовно, актуальною. Перспективними напрямками дослідження в межах адміністративно-правової науки є питання нор-

мативно-правового забезпечення якості освіти, прав, обов'язків та державних гарантій учасників освітнього процесу, громадського самоврядування, оптимізації діяльності державних та комунальних закладів освіти, розвитку приватних закладів освіти, державно-приватного партнерства у сфері приватної освіти, управління та громадського контролю в сфері освіти, обрання та призначення на посади керівництва, менеджменту та викладацького складу закладів освіти, міжнародного освітнього співробітництва, тощо.

Актуальною є необхідність комплексного узагальнюючого адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави, що і зумовило вибір тематики нашої роботи.

Стан дослідження тематики статті. Порівняльний аналіз наукових досліджень освітніх проблем виявив, що найбільш актуальні суспільні відносини в галузі освіти, як правило, стають предметом дослідження у різних науках майже одночасно. Зокрема, фундаментальні дослідження щодо місця освіти в системі людських цінностей, цілей та мети освіти були здійснені такими поважними науковцями як В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнка [7; 8; 9]. Найбільш тісно співвідносяться з проблематикою нашого дослідження роботи науковців у галузі державного управління, зокрема це роботи В. Д. Шинкарука, Л. А. Гаєвської, Т. О. Лукіної, Легенького М. І. Системними дослідженнями адміністративно-правових засад функціонування системи освіти в Україні є роботи М. Н. Курко, Шаповала Р. В., Губерської Н. Л., Савіщенко В. М., Щокіна Р. Г. та інших авторів.

При цьому кожен науковець досліджує проблему з позицій відповідної науки, що здатне забезпечити всеохоплюваність вивчення того, чи іншого суспільного явища. Водночас дослідження стану та генези адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави не може бути повним без концептуального осмислення розвитку розуміння адміністративно-правовою наукою змісту освітньої функції держави.

Предметом дослідження є генеза та стан адміністративно-правового дослідження освіт-

ньої функції держави. Дослідницькими завданнями в межах предмету дослідження є: визначення основних напрямків адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави; з'ясування основних предметних областей дослідження різних авторів, які досліджували дотичні до предмету дослідження правові відносини, визначення прогресивних ідей авторів у цій сфері, виокремлення питань, що не були досліджені та систематизації перспективних напрямків дослідження даної тематики.

Виклад основних положень статті. Адміністративно-правові дослідження освітньої функції держави охоплюють широке поле, включаючи аналіз правових норм, які регулюють організацію, фінансування та здійснення освітніх процесів, а також дослідження відповідальності суб'єктів освітньої сфери. Предметом таких досліджень також є аналіз ролі держави як регулятора та гаранта прав громадян в освіті.

Серед основних напрямків адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави можна виокремити наступні:

1. Правове регулювання освіти: Аналіз законів, підзаконних актів та інших нормативно-правових актів, які регулюють освітню діяльність на різних рівнях (від загальної до вищої освіти).

2. Організація та фінансування освітньої сфери: Дослідження структури органів адміністрування освітою, їх повноважень, а також джерел фінансування та механізмів контролю за використанням коштів.

3. Права та обов'язки суб'єктів освітнього процесу: Вивчення прав та обов'язків студентів, вчителів, викладачів, адміністрації освітніх закладів та батьків.

4. Відповідальність за порушення в освітній сфері: Аналіз видів відповідальності за порушення законів та нормативно-правових актів, що регулюють освіту (дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна, кримінальна).

5. Контроль та нагляд за освітньою діяльністю: Вивчення органів, які здійснюють контроль за дотриманням освітніх стандартів, та механізмів їхньої роботи.

6. Роль держави в забезпеченні доступу до освіти: Дослідження політик та механізмів, які забезпечують доступ до освіти для різних категорій населення, включаючи дітей з особливими потребами, мігрантів та інших груп.

7. Роль держави у регулюванні якості освіти: Аналіз механізмів акредитації, ліцензування, та моніторингу якості освітніх послуг. Адміністративні процедури та послуги у сфері освіти. Надання адміністративних послуг: видача свідоцтв, сертифікатів, акредитація тощо. Електронізація адміністративних процесів (наприклад, «Єдина державна електронна база з питань освіти» – ЄДЕБО).

8. Європейський і міжнародний досвід. Порівняльний аналіз моделей адміністративного управління освітою в ЄС. Використання міжнародних стандартів (ЮНЕСКО, ООН, Ради Європи) у національному праві.

9. Адміністративно-правова відповідальність за порушення у сфері освіти: Дослідження відповідальності за порушення законодавства про освіту, включаючи порушення прав учнів та студентів, а також відповідальність керівників освітніх закладів.

Нижче на виконання задач дослідження у межах цієї статті доцільно здійснити аналіз окремих напрямків адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави, які здійснені та теренах сучасної України та визначити положення, які авторами обґрунтовані як проблемні в належній реалізації освітньої функції держави, і на основі їх систематизації висловити авторське бачення даних проблем та шляхів їх вирішення.

Системними дослідженнями адміністративно-правових засад функціонування системи освіти в Україні є роботи М.Н. Курко, Р.В. Шаповала, Н.Л. Губерської, В.М.Савіщенко, Р. Г. Щокіна та інших авторів. Зокрема М.Н. Курко у докторській дисертації «Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні» (2010) звертає увагу на те, що досконалість і повнота законодавчої бази у сфері освіти є першою необхідною умовою як формування та реалізації самої державної освітньої політики, так і забезпечення можливості ефективного функціонування системи вищої освіти. Здійснений ним аналіз нормативно-правових актів про вищу освіту свідчить, що за всієї прогресивності нормативно-правових документів, прийнятих останніми роками й спрямованих на розвиток вищої школи, для них усе ще характерна суперечливість, неоднозначність тлумачення, неконтрольованість виконання низки положень. Окремий акцент ним зроблено на необхідності удосконалення державної політики у сфері вищої освіти України, яке він вбачає в розвитку нормативного й організаційно-структурного складника (удосконалення законодавчої та відомчої нормативно-правової бази, підвищення ефективності організаційно-управлінської діяльності, удосконалення структури й управління в межах конкретного вищого закладу освіти тощо); підвищенні ефективності навчального процесу (покращення якості викладання, розроблення й впровадження нових методик навчання, удосконалення методичної роботи, поліпшення якості педагогічного процесу, застосування нових методів організації навчального процесу, широке залучення новітніх технологій, передусім інформаційних тощо); удосконаленні соціальної, психологічної, виховної роботи (під-

вищення ефективності професійної орієнтації та професійного відбору, психологічного супроводження навчального процесу, соціальної роботи й соціальних досліджень) [10, с.36].

Робота Р.В. Шаповала «Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні» (2011 рік) присвячена теоретичному узагальненню та новому вирішенню наукової проблеми – визначення сутності, специфіки правового регулювання і практичної діяльності щодо управління у сфері освітньої діяльності в Україні. В ній здійснено аналіз теоретичних засад, специфіки правового регулювання і практичної діяльності державних органів управління та освітянських установ, що дало авторові змогу сформулювати низку положень і висновків щодо фінансування освіти й модернізації системи управління освітою. Автор указує на необхідність уточнення поділу функцій між різними рівнями державної влади у сфері освіти, зокрема в частині фінансування освіти й координування роботи щодо фінансового забезпечення освітнього простору в Україні. На думку автора, є необхідність у розробленні програми реформування фінансування освіти з бюджетів усіх рівнів. У стратегічному плані для реального оцінювання ситуації з фінансуванням освіти необхідним убачається визначення обсягів не тільки мінімальних, а й таких нормативів, які б забезпечували рівень фінансування, зумовлений об'єктивними потребами її функціонування й розвитку [11, с. 372]. Поряд із цим у роботі не розкрито компетенцію суб'єктів публічної адміністрації у сфері освіти, а саме на всіх освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнях, не висвітлено проблеми й перспективи вдосконалення не тільки правового регулювання, а і їхньої діяльності в контексті тих реформ, які відбуваються в державі.

На окрему увагу заслуговує робота Н.Л. Губерської «Адміністративні процедури у сфері вищої освіти» (2015 року) в якій авторка виокремлює відносини публічного адміністрування у сфері вищої освіти, вказує на їх особливості, розкриває зміст управлінських рішень у сфері вищої освіти й компетенцію суб'єктів управління в цій сфері через розкриття сутності окремо взятих адміністративних процедур у системі вищої освіти – акредитації, атестації кадрів, сертифікації та ін. В результаті дослідження авторка визначає, що до найважливіших аспектів удосконалення системи адміністративних процедур у сфері вищої освіти віднесено необхідність модернізації ліцензування та акредитації. Нею встановлено, що, відповідно до загальних принципів трансформації системи ліцензування і акредитації у вищій освіті, основним завданням має бути оптимізація даних процедур шляхом їх спрощення, забезпечення об'єктивності та прозорості [12, с. 471].

В свою чергу В.М. Савіщенко в дисертації зосереджує увагу на організаційному та правовому забезпеченні освіти в Україні, визначає ознаки науково-методичного забезпечення освіти, висвітлює порядок утворення, акредитації та ліцензування навчальних закладів в Україні, окреслює пріоритети реформування організаційно-правового забезпечення освіти [13, с. 520].

Щокін Р. Г. в дисертації «Публічне адміністрування у галузі освіти України» (2019 рік) основну увагу приділяє адміністративно-правовим засадам формування державної політики у галузі освіти, що дало автору змогу запропонувати шляхи покращення діяльності публічної адміністрації щодо її розроблення та затвердження. Автором здійснено системнофункціональний аналіз органів публічного адміністрування у галузі освіти в Україні, що дозволило зробити висновок про формування в Україні державногромадської моделі адміністрування освіти; висвітлено зміст адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади у галузі освіти та встановлено, що він визначає їх правове положення в системі суспільно-правових відносин галузі освіти і його особливості залежать від мети, завдань, функцій та повноважень; запропоновано напрями удосконалення публічного адміністрування у галузі освіти в Україні. [14, с. 472].

Окремим напрямком дослідження є адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти. Так, Деревянко Б. В. на монографічному рівні досліджує адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти. В результаті дослідження автором запропоновано шляхи удосконалення законодавства, що визначає майнову основу діяльності суб'єктів у сфері освіти, зокрема аргументовано необхідність посилення ЗВО, які діють на основі майна державної форми власності шляхом прямого закріплення у законодавстві про освіту положень, які встановлять максимальний відсоток місць у недержавних ЗВО кожного виду у межах кожного населеного пункту України [15, с. 528].

Більш сучасною є робота Литвиненко Є. В. «Адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні» (2023 року) в якій автором запропоновано напрями подальшого вдосконалення у сфері надання освітніх послуг, зокрема такі: оновлення нормативно-правового забезпечення; забезпечення високого рівня викладання та забезпечення доступу до навчання в умовах військового стану; збільшення фінансового забезпечення закладів освіти всіх типів; розроблення інструментів для покращання управлінських функцій на всіх рівнях управління у сфері освіти; покращання матеріально-технічного забезпечення; розв'язання

проблем з інфраструктурним забезпеченням; на законодавчому рівні вирішення усіх спірних питань щодо навчання українських дітей за кордоном під час воєнного часу [16, с. 275].

Ногас Н. І. досліджує адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти. Автором аргументовано необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення якості вищої освіти в Україні, зокрема щодо: 1) усунення і подальшого унеможливлення монополізму в системі акредитації освітньо-професійних програм за рахунок змін принципів і порядку формування складу центрального органу виконавчої влади у даній сфері суспільних відносин; 2) впровадження і розширення практики участі зарубіжних акредитаційних суб'єктів, забезпечення функціонування механізму зовнішньої оцінки якості вищої освіти; 3) організаційно-правових засад зменшення корупційних ризиків при проведенні акредитацій; 4) систематизації і оптимізації механізмів оцінювання компетентності професорсько-викладацького складу; 5) адміністративно-правового механізму забезпечення «сліпого» анонімного анкетування з метою моніторингу якості освітніх компонентів та інших складових. Запропоновано шляхи удосконалення чинного українського законодавства у сфері забезпечення якості вищої освіти з урахуванням зарубіжних практик адміністративно-правового регулювання якості надання освітніх послуг [17, с. 203].

Клубань М.В. досліджуючи адміністративно-правові засади впровадження електронної освіти в Україні приходить до висновку, що впровадження новітніх технологій в освітній процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій, як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Автором визначено місце електронної освіти в структурі освіти України та запропоновано впроваджувати електронну освіту як різновид індивідуальної форми здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. Для реалізації зазначеної мети пропонується прийняти Концепцію впровадження електронної освіти в Україні та Положення про електронну освіту при індивідуальній формі навчання у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. Належне впровадження електронної освіти в Україні можливе при внесенні змін до Законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту» [18, с. 20].

В період розвитку інформаційних технологій та впровадження їх в різні сфери суспільного

життя окремим важливим напрямком дослідження є адміністративно-правове регулювання інформатизації у сфері освіти. Зокрема, Капуш І. І. досліджуючи адміністративно-правове регулювання інформатизації у сфері освіти, приходить до висновків, що «використання лише засобів інформатизації освіти недостатньо для повноцінного застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. На практиці такі засоби обов'язково повинні бути доповнені ідеологічною базою інформатизації освіти, а також діяльністю фахівців в різних сферах знань, чия участь необхідно для досягнення цілей інформатизації» [19, с. 20].

Актуальними є дослідження адміністративно-правового регулювання інклюзивної освіти у закладах освіти в Україні. Зокрема в роботі Лис О.Г. «Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти у закладах дошкільної освіти в Україні» розглянуто вітчизняний і зарубіжний досвід успішної організації освіти осіб з особливими освітніми потребами та констатовано, що основою розвитку інклюзивної освіти є гуманістична педагогіка, яка вважає головною метою розкриття гуманних творчих можливостей кожної дитини [20, с. 224]. В свою чергу Хомишин І.Ю. досліджуючи адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні приходить до висновку, що «особливе значення для розвитку такого рівня освіти має приведення вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів, зокрема у відповідність до Концепції про права інвалідів, яка затверджена у 2006 році на основі якої було прийнято Концепцію розвитку інклюзивної освіти 2010 року і Порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах 2011 року, які регулюють особливості організації інклюзивної освіти в Україні» [21, с. 53–55]. І.Булик вказала, що основними проблемами вітчизняної системи освіти, що «заважають інтеграції інвалідів у загальний освітній процес є: недосконалість законодавчої бази у сфері освіти, що є результатом відсутності належних механізмів розвитку та фінансування інклюзивного навчання; недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів (відсутність спеціального допоміжного навчального обладнання, спеціально розроблених навчальних методик та програм інклюзивного навчання, недостатня чисельність спеціально підготовлених фахівців для роботи з інвалідами); приміщення загальноосвітніх навчальних закладів не пристосовані для безперешкодного доступу до них осіб з вадами зору, слуху та порушеннями опорно-рухового апарату» [22, с. 23].

Окремим предметом дослідження в працях науковців є суспільні відносини у сфері функ-

ціонування та діяльності закладах освіти зі специфічними умовами навчання. Зокрема, Андреев А.В. в дисертації «Адміністративно-правове регулювання підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання» (2018 рік) визначив місце вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Національної поліції в системі освіти України. Автором досліджено правову регламентацію підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; встановлено суб'єктів владних повноважень у сфері підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; визначені поняття та особливості підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; розкрито поняття і зміст етапів підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; проведено характеристику основних форм підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; окреслено світовий досвід підготовки професійних кадрів для потреб поліції у спеціалізованих закладах; обґрунтовано перспективні напрямки удосконалення підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання [23, с. 227]. В той же час автором не звернуто увагу та не досліджено таку основну складову специфічних умов навчання у вищих навчальних закладах як специфіка освітніх програм та їх навчальних компонентів, спрямованих на здобуття теоретичних знань та набуття практичних навичок поліцейського. В свою чергу Диська О.Г. в дисертації «Адміністративно-правові засади здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання» (2020 рік) визначає критерії, які дозволяють встановити відмінні риси спеціальних законодавчих положень, що регламентують організацію освітнього процесу у ЗВО зі специфічними умовами навчання та інших ЗВО, а саме залежно від сфери підготовки кадрів, суб'єкта нормотворення, текстуального змісту норм та сфери розповсюдження. В роботі наведено характеристику складових освітнього процесу у ЗВО такої категорії через їх класифікацію за роллю в освітньому процесі, участю в освітньому процесі, характером задіяності та строковістю застосування; надано авторське визначення поняттю «ЗВО зі специфічними умовами навчання» під яким автор розуміє юридичну особу публічного права, у якій здійснюється юридично-практична та фізична підготовка, що має обмеження та

привілеї для здобувачів вищої освіти, з метою задоволення потреб держави у правоохоронній та військовій сфері [24, с. 240]. При цьому автором мало уваги приділено саме особливостям освітнього процесу в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які зумовлені значною складовою частки освітніх програм державного замовлення на формування індивідуальних знань та вмінь здобувача вищої освіти та значною часткою практичної складової навчального процесу.

Висновки. Порівняльний аналіз наукових досліджень адміністративно-правового забезпечення освітньої функції держави виявив те, що на теренах незалежної України дана проблематика зазнала широкого дослідження за такими напрямками: публічно адміністрування (управління) у сфері освіти України; адміністративно-правового регулювання у сфері освіти; адміністративно-правового статусу закладів освіти в Україні; адміністративно-правового забезпечення реалізації права на освіту; адміністративно-правового забезпечення діяльності окремих закладів освіти (від закладів дошкільної та загальної освіти до вищих закладів освіти); адміністративних процедур в системі освіти (від акредитації, сертифікації, атестації кадрів до контролю за фінансово-господарською діяльністю закладів освіти); адміністративно-правового забезпечення якості освітнього процесу; адміністративно-правової відповідальності за порушення у сфері освіти; організаційно-правове забезпечення імплементації зарубіжного досвіду в систему освіти України.

З'ясовано основні складові дослідження авторів, які вплинули на розвиток освіти в Україні та визначено порядок та стан реалізації їх ідей та наукових позицій. Разом з тим визначено прогалини адміністративно-правового дослідження системи освіти України та виокремлено напрямки дослідження на які має бути зосереджена наукова думка в межах перспективних напрямків дослідження цієї тематики.

Перспективними напрямками дослідження в межах адміністративно-правової науки є питання: 1) адміністративно-правового забезпечення якості освіти, з урахуванням стандартів освіти, які мають значення для вибору майбутньої професії здобувача освіти; 2) адміністративно-правового забезпечення реалізації прав, обов'язків та державних гарантій учасників освітнього процесу; 3) організаційно-правового забезпечення оптимізації діяльності державних та комунальних закладів освіти, з урахуванням потреб держави на підготовку працівників у даній сфері; 4) адміністративно-правового забезпечення розвитку конкурентно спроможних приватних закладів освіти з урахуванням залу-

чення в цей сектор провідних освітніх закладів світу та передової методики їх діяльності; 5) удосконалення механізмів державно-приватного партнерства у сфері приватної освіти з метою створення замовлення на навчання тих фахівців, які потребує приватний сектор з можливістю підвищення рівня оплати за навчання майбутнього працівника його потенційним роботодавцем; 6) адміністративно-правового забезпечення ефективного управління (адміністрування) закладами освіти; 7) вироблення ефективних та дієвих форм та процедур контролю за якістю надання освіти в закладах освіти з мінімальним впливом державного адміністративного ресурсу; 8) адміністративно-правове забезпечення внутрішньо-державного та міжнародного співробітництва закладів освіти; 9) особливостей адаптації освітньої діяльності та освітнього процесу до умов воєнного стану та діяльності в післявоєнний період.

Література

1. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 6 червня 2019 року № 2745-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 30. Ст. 119.
2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2020. № 31. Ст. 226.
3. Про дошкільну освіту: Закон України від 6 червня 2024 року № 3788-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. № 42. Ст. 258.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 6 листопада 2015 року № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 3. Ст. 25.
5. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39. Ст. 380.
6. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
7. Андрущенко В. П. Освітня політика (огляд порядку денного: *монографія*. К.: Леся, 2010. 368 с.
8. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору: *монографія*. Київ: Педагогічна думка, 2009. 520 с.
9. Ніколаєнко С.М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: *монографія*. К. 2008. 503 с.
10. Курко М.Н. Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні: *автореф. дис. ... докт. юрид. наук*: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2010. 36 с.
11. Шаповал Р.В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні: *дис. ... докт. юрид. наук*: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2011. 372 с.
12. Губерська Н.Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: *дис. ... докт. юрид. наук*: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К., 2015. 471 с.
13. Савіщенко В.М. Організаційне та правове забезпечення освіти і науки в Україні: *дис. ... докт. юрид. наук*: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро, 2016. 520 с.
14. Щокін Р. Г. Публічне адміністрування у галузі освіти України. – Кваліфікована наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук* за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Київ, 2019. 472 с.
15. Деревянко Б. В. Адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти : *монографія*. МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк: ПП «Видавничий дім «Кальміус», 2012. 528 с.
16. Литвиненко Є. В. Адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії* за спеціальністю 081 – Право. Сумський державний університет, Суми, 2023. 275 с.
17. Ногас Н. І. Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії* за спеціальністю 081 – Право. Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2022. 203 с.
18. Клубань М. В. Адміністративно-правові засади впровадження електронної освіти в Україні. Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук* за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України. Київ, 2019. 226 с.
19. Капуш І. І. Адміністративно-правове регулювання інформатизації у сфері освіти. На правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук* за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерство освіти і науки України, Львів, 2021. 232 с.
20. Лис О.Г. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти у закладах дошкільної освіти в Україні. Рукопис. *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук* за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2021. 224 с.
21. Хомишин І.Ю. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2017. № 28. С. 53–55.
22. Булик І.Л. Адміністративно-правове забезпечення права на освіту на фахову підготовку інвалідів. *Автореф. на здобут. канд. юрид. наук*. 12.00.07. Київ. 2014. 23 с.
23. Андреев А.В. Адміністративно-правове регулювання підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання. На правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук* за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне

право і процес; фінансове право; інформаційне право. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна, Дніпро, 2018. 227 с.

24. Диська О.Г. Адміністративно-правові засади здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»*. Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2020. 240 с.

Анотація

Магдаліна І. В. Генеза та стан адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави. – Стаття.

В статті розкрито генезу та стан адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави. Визначено основні напрямки адміністративно-правового дослідження освітньої функції держави; з'ясувано основні предметні області дослідження різних авторів, які досліджували дотичні до предмету дослідження правові відносини, визначено прогресивні ідеї авторів у цій сфері, виокремлено питання, що не були досліджені та систематизовано перспективні напрямки дослідження даної тематики.

В результаті дослідження визначено перспективні напрямки дослідження в межах адміністративно-правової науки до яких віднесено: 1) адміністративно-правове забезпечення якості освіти, з урахуванням стандартів освіти, які мають значення для вибору майбутньої професії здобувача освіти; 2) адміністративно-правове забезпечення реалізації прав, обов'язків та державних гарантій учасників освітнього процесу; 3) організаційно-правове забезпечення оптимізації діяльності державних та комунальних закладів освіти, з урахуванням потреб держави на підготовку працівників у окремо взятій сфері; 4) адміністративно-правове забезпечення розвитку конкурентно спроможних приватних закладів освіти з урахуванням залучення в цей сектор провідних освітніх закладів світу та передової методики їх діяльності; 5) удосконалення механізмів державно-приватного партнерства у сфері приватної освіти з метою створення замовлення на навчання тих фахівців, які потребує приватний сектор з можливістю підвищення рівня оплати за навчання майбутнього працівника його потенційним роботодавцем; 6) адміністративно-правове забезпечення ефективного управління (адміністрування) закладами освіти; 7) вироблення ефективних та дієвих форм та процедур контролю за якістю надання освіти в закладах освіти з мінімальним впливом державного адміністративного ресурсу; 8) адміністративно-правове забезпечення внутрішньо-державного та міжнародного співробітництва закладів освіти; 9) особливості адаптації освітньої діяльності та освітнього

процесу до умов воєнного стану та діяльності в післявоєнний період.

Ключові слова: освітня функція держави, адміністративно-правове дослідження освітньої функції держави, генезис та стан дослідження, перспективи дослідження.

Summary

Mahdalina I. V. Genesis and the state of administrative-legal research on the educational function of the state. – Article.

The article reveals the genesis and the state of administrative-legal research on the educational function of the state. The main directions of administrative-legal research on the educational function of the state are determined; the main subject areas of research by various authors who studied legal relations related to the subject of research are clarified, the progressive ideas of authors in this area are identified, issues that have not been studied are highlighted and promising areas of research on this topic are systematized.

As a result of the study, promising areas of research within administrative-legal science are identified, which include: 1) administrative-legal provision of the quality of education, taking into account educational standards that are important for the choice of the future profession of the education seeker; 2) administrative-legal provision of the implementation of the rights, obligations and state guarantees of participants in the educational process; 3) organizational and legal support for optimizing the activities of state and municipal educational institutions, taking into account the needs of the state for training employees in this area; 4) administrative and legal support for the development of competitive private educational institutions, taking into account the involvement of leading educational institutions in this sector and advanced methods of their activities; 5) improvement of mechanisms of public-private partnership in the field of private education in order to create an order for training those specialists that the private sector needs with the possibility of increasing the level of payment for the training of a future employee of his prospective employer; 6) administrative and legal support for effective management (administration) of educational institutions; 7) development of effective and efficient forms and procedures for monitoring the quality of education in educational institutions with minimal impact on state administrative resources; 8) administrative and legal support for intra-state and international cooperation of educational institutions; 9) features of adapting educational activities and the educational process to the conditions of martial law and activities in the post-war period.

Key words: educational function of the state, administrative and legal research of the educational function of the state, genesis and state of research, research prospects.